

PORODIČNI ZAKON

SA ODABRANOM SUDSKOM PRAKSOM

PRVO IZDANJE

BIBLIOTEKA PROPISA CRNE GORE

EDICIJA
ZAKONI I PROPISI

UREDNIK
SRĐAN MARJANOVIĆ

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
SRETEN ŠĆEPANOVIĆ

Izdavač
PRAVNI EKSPERT

Štampa
ŠTAMPARIJA OBOD AD - CETINJE

Tiraž
300

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-9940-744-10-6
COBISS.CG-ID 39299344

PORODIČNI ZAKON

Sa odabranom sudskom praksom

Prvo izdanje

PREDGOVOR

Zahvaljujući dugogodišnjoj saradnji s korisnicima, kao izdavač *Kataloga propisa* — prve elektronske enciklopedije crnogorskih propisa, uočili smo potrebu stvaranja izdanja koja će njihovu biblioteku obogatiti kvalitetnim informacijama.

Pokušali smo da funkcionalnost i praktičnost *Kataloga propisa* pretočimo u štampana izdanja, koja će našim korisnicima služiti za detaljna iščitavanja i dugoročna istraživanja.

Porodični zakon je donijela Ustavotvorna skupština Republike Crne Gore, na šestoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2006. godini, dana 27. decembra 2006. godine. Objavljen je u *Službenom listu Crne Gore*, br. 001/07 od 9. 1. 2007. godine, a stupio je na snagu 17. 1. 2007. godine. U dosadašnjoj primjeni imao je jednu izmjenu, Zakon o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona (*Službeni list Crne Gore*, br. 053/16 od 11.08.2016).

Izvođe iz sudske prakse, koji prate pomenuti zakon, objavili su, u posljednjih nekoliko godina, Apelacioni sud Crne Gore i Vrhovni sud Crne Gore, dok je jedan dio kreirao naš stručni tim na osnovu sudskih odluka sa zvaničnog sajta sudova Crne Gore.

Nadamo se da ćemo ovim izdanjem obogatiti biblioteke eminentnih stručnjaka, ponuditi dragocjenu pomoć svim pravnicima, ali biti i vodič kroz porodično pravo svim zainteresovanim licima.

Izdavač

SADRŽAJ

PORODIČNI ZAKON

PRVI DIO OSNOVNE ODREDBE

Član 1.....	41
Član 2.....	41
Član 3.....	41
Član 4.....	41
Član 5.....	41
Član 5a.....	41
Član 5b.....	42
Član 6.....	43
Član 7.....	43
Član 8.....	43
Član 9.....	43
Član 9a.....	43
Član 10.....	43
Član 11.....	44
Član 12.....	44
Član 13.....	44
Član 14.....	44
Član 14a.....	44

DRUGI DIO

BRAK

Član 15.....	47
I. Sklapanje braka.....	47
1. Uslovi za punovažnost braka.....	47
Član 16.....	47
Član 17.....	47

Član 18.....	47
Član 19.....	47
Član 20.....	47
Član 21.....	47
Član 22.....	47
Član 23.....	47
Član 24.....	48
2. Postupak sklapanja braka.....	48
Član 25.....	48
Član 26.....	48
Član 27.....	48
Član 28.....	48
Član 29.....	48
Član 30.....	49
Član 31.....	49
Član 32.....	49
Član 33.....	49
Član 34.....	49
Član 35.....	49
Član 36.....	50
Član 37.....	50
Član 38.....	50
II. Prava i dužnosti bračnih supružnika.....	50
Član 39.....	50
Član 40.....	50
Član 41.....	50
Član 42.....	51
Član 43.....	51
Član 44.....	51
III. Prestanak braka.....	51
Član 45.....	51
1. Poništenje braka.....	51
Član 46.....	51
Član 47.....	51
Član 48.....	52
Član 49.....	52
Član 50.....	52
Član 51.....	52
Član 52.....	52
Član 53.....	53

Član 54.....	53
Član 55.....	53
2. Razvod braka.....	53
Član 56.....	53
Član 57.....	53
Član 58.....	54

TREĆI DIO

PRAVA DJETETA I ODNOSI RODITELJA I DJECE

I. Roditeljsko pravo.....	57
Član 59.....	57
Član 60.....	57
1. Prava djeteta.....	57
Član 61.....	57
Član 61a.....	57
Član 62.....	57
Član 63.....	58
Član 63a.....	58
Član 63b.....	58
Član 64.....	59
Član 65.....	59
Član 66.....	59
Član 67.....	60
Član 68.....	60
2. Roditeljsko staranje.....	60
Član 69.....	60
Član 70.....	60
Član 71.....	61
Član 72.....	61
Član 73.....	61
Član 74.....	61
Član 75.....	61
3. Vršenje roditeljskog prava.....	61
Član 76.....	61
Član 77.....	61
Član 78.....	62
Član 79.....	62
Član 79a.....	62
4. Mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta.....	63

▪ Dioba imovine stečene u porodičnoj zajednici.....	461
▪ Utvrđivanje udjela bračnih drugova u sticanju zajedničke imovine.....	463
▪ Sticanje svojinskih prava.....	464
▪ Dokazivanje većeg doprinosa u sticanju zajedničke imovine.....	465
▪ Mjerodavna vrijednost stečene imovine.....	466
▪ Osnov za postavljanje obligaciono pravnog zahtjeva.....	468
ČLAN 296	
▪ Oprema za obavljanje zanimanja.....	470
ČLAN 300	
▪ Solidarna odgovornost posebnom imovinom.....	471
▪ Obaveza predstavlja zajedničku imovinu.....	473
▪ Solidarna odgovornost supružnika.....	474
▪ Solidarna odgovornost bračnih drugova za obaveze ortačkog društva.....	475
▪ Primjena propisa o solidarnoj obavezi oba bračna druga.....	476
▪ Solidarna odgovornost izvršnog dužnika.....	477
▪ Solidarna obaveza tereti oba bračna druga.....	478
ČLAN 301	
▪ Ocjena punovažnosti bračnog ugovora.....	480
▪ Dogovor prije sklapanja braka.....	482
ČLAN 306	
▪ Zajednička imovina vanbračnih drugova.....	483
▪ Stvarnopravni zahtjev po osnovu sticanja u vanbračnoj zajednici.....	484
▪ Osnov za sticanje imovine u vanbračnoj zajednici.....	485
▪ Uslovi za porodičnopravnu zaštitu imovinskih odnosa.....	487
▪ Utvrđenje prava svojine po osnovu sticanja zajedničkim radom i ulaganjem u vanbračnoj zajednici.....	489
▪ Sticanje prava svojine u vanbračnoj zajednici.....	490
▪ Uslovi za sticanje imovine u vanbračnoj zajednici.....	491
▪ Ulaganje zajedničkih sredstava u posebnu imovinu jednog vanbračnog druga.....	492
▪ Imovinski odnosi u vanbračnoj zajednici.....	494

ČLAN 309

- Odbijanje priznanja stanarskog prava 495
- Pravo stanovanja djeteta i roditelja koji vrši
roditeljsko pravo.....496

ČLAN 310

- Sticanje imovine u široj porodičnoj zajednici 498
- Pravo svojine u okviru imovine svih članova
porodične zajednice.....500
- Odlučna činjenica u pogledu utvrđenja zajedničke svojine 502
- Zajednička imovina svih članova porodične zajednice 503
- Uloženi rad članova porodičnog domaćinstva u izgradnji kuće 504
- Osnovne činjenice koje kvalifikuju zajedničku svojinu.....505
- Sporazum i namjera o zajedničkoj gradnji 506
- Karakteristike potpune porodične zajednice.....507

ČLAN 318

- Sud može utvrđivati činjenice i kada one nijesu
među strankama sporne.....509

ČLAN 320

- Naknada troškova postupka u sporu iz porodičnih odnosa.....511

ČLAN 322

- Predlog za sporazumni razvod braka.....512

ČLAN 323

- Dokazivanje osnovanosti tužbe za razvod braka
od strane nasljednika.....513

ČLAN 338

- Povreda prava na suđenje u razumnom roku u postupku za
obezbjeđenje privremene mjere.....515

ČLAN 341

- Predlog za sporazumni razvod braka i smrt bračnog druga.....516
- Povlačenje tužbe u vanbračnim sporovima.....517
- Davanje pristanka na povlačenje tužbe za razvod braka.....518
- Povlačenje tužbe u bračnom sporu.....519

ČLAN 342	
▪ Postupak u bračnim sporovima.....	520
ČLAN 344	
▪ Revizija protiv presude protiv koje se ne može izjaviti.....	521
▪ Revizija protiv presude o razvodu braka.....	521
ČLAN 345	
▪ Osporavanje očinstva.....	523
ČLAN 346	
▪ Utvrđivanje očinstva lica koje nije u životu.....	525
ČLAN 347	
▪ Odbacivanje tužbe u sporu radi utvrđivanja očinstva.....	526
ČLAN 357	
▪ Odluka o vršenju roditeljskog prava.....	527
▪ Spor za vršenje roditeljskog prava.....	528
▪ Pretpostavke za promjenu odluke o vršenju roditeljskog prava.....	529
▪ Elementi za procjenu najboljeg interesa djeteta.....	531
▪ Uslovi za izmjenu odluke o povjeravanju djeteta.....	532
▪ Roditeljsko pravo i način vršenja roditeljskog prava.....	533
▪ Izmjena odluke o uređenju načina održavanja ličnog odnosa sa maloljetnim djetetom.....	536
▪ Uređenje ličnih kontakata roditelja i djeteta.....	537
▪ Izmjena odluke o povjeravanju i izdržavanju djece.....	538
▪ Odluka o povjeravanju maloljetne djece na staranje.....	539
▪ Održavanje ličnih odnosa sa maloljetnim djetetom.....	540
ČLAN 361	
▪ Sporazumno vršenje roditeljskog prava.....	542
▪ Mišljenje subjekta za čije postupanje ne postoji pravni osnov.....	543
▪ Nezakonita odluka o vršenju roditeljskog prava.....	545
▪ Vještačenje u sporovima o roditeljstvu.....	546
▪ Povjeravanje vršenja roditeljskog prava.....	550
ČLAN 363	
▪ Najbolji interes djeteta.....	552

▪ Odluka o održavanju ličnih odnosa djeteta sa drugim roditeljem.....	553
▪ Povjeravanje i izdržavanje djece po razvodu braka.....	554
ČLAN 365	
▪ Odluka o određivanju izdržavanja.....	555
▪ Postupak u sporovima za izdržavanje.....	556
ČLAN 366	
▪ Povreda prava na suđenje u razumnom roku u parničnom postupku.....	557
ČLAN 374	
▪ Mjesna nadležnost suda za izvršenje odluke kojom se naređuje predaja djeteta.....	559

PORODIČNI ZAKON

*(“Službeni list Republike Crne Gore”, br. 001/07 od 09.01.2007,
Službeni list Crne Gore”, br. 053/16 od 11.08.2016)*

Prečišćeni tekst Porodičnog zakona obuhvata sljedeće propise:

1. Porodični zakon (“Službeni list Republike Crne Gore”, br. 001/07 od 09.01.2007),
2. Zakon o izmjenama i dopunama Porodičnog zakona (“Službeni list Crne Gore”, br. 053/16 od 11.08.2016), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

PRVI DIO

OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuju se: brak i odnosi u braku, odnosi roditelja i djece, usvojenje, porodični smještaj (hraniteljstvo), starateljstvo, izdržavanje, imovinski odnosi u porodici i postupci nadležnih organa u vezi sa bračnim i porodičnim odnosima.

Član 2

Porodica je životna zajednica roditelja, djece i drugih srodnika koji u smislu ovoga zakona imaju međusobna prava i obaveze, kao i druga osnovna zajednica života u kojoj se neguju i podižu djeca.

Član 3

Brak se zasniva na slobodnoj odluci muškarca i žene da sklope brak, na njihovoj ravnopravnosti, uzajamnom poštovanju i međusobnom pomaganju.

Član 4

Članovi porodice dužni su da se uzajamno poštuju, pomažu i izdržavaju u skladu sa ovim zakonom.

Roditelji imaju jednaka prava i dužnosti prema svojoj djeci i odgovorni su za podizanje, vaspitanje i osposobljavanje djece za samostalan život, zaštitu njihovih interesa i dobrobiti.

Član 5

Dijete je svako lice do navršениh 18 godina života.

Prava djeteta su nedjeljiva, uzajamno povezana i cjelovito se ostvaruju.

Država je dužna da poštuje i unapređuje prava djeteta i preduzima potrebne mjere za zaštitu djeteta od zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i diskriminacije.

Svako je dužan da obavijesti centar za socijalni rad (u daljem tekstu: organ starateljstva) o povredi prava djeteta za koju sazna.

Mjere kojima se zadire u porodični život dopuštene su samo ako se zaštita članova porodice ne može obezbijediti na manje restriktivan način, pružanjem usluga socijalne i dječje zaštite.

U ostvarivanju, unapređivanju i zaštiti prava djeteta nadležni organi, ustanove, javne službe i pojedinci dužni su da međusobno sarađuju.

Član 5a

Zabranjena je neposredna i posredna diskriminacija djeteta ili grupe djece, njihovih roditelja, usvojitelja, staratelja, hranitelja, članova porodice

djeteta i djetetu bliskih lica, koja se zasniva na rasi, boji kože, nacionalnoj pripadnosti, društvenom ili etničkom porijeklu, vezi sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili drugom mišljenju, polu, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji, zdravstvenom stanju, invaliditetu, starosnoj dobi, imovnom stanju, bračnom ili porodičnom stanju, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i na drugim stvarnim, odnosno pretpostavljenim ličnim svojstvima djeteta, njegovih roditelja, staratelja, članova porodice i djetetu bliskih lica.

Ne smatraju se diskriminacijom posebne mjere koje se uvode radi postizanja pune ravnopravnosti, zaštite i napretka djece, odnosno grupe djece koja se nalaze u neravnopravnom položaju.

Član 5b

Svako je dužan da se rukovodi najboljim interesom djeteta u svim aktivnostima koje se direktno ili indirektno tiču djeteta.

Najbolji interes djeteta ima prioritet i utvrđuje se polazeći od:

- prava djeteta;
- mišljenja i želje djeteta;
- uzrasta, razvojnih sposobnosti i drugih ličnih svojstava djeteta;
- potrebe zaštite života i zdravlja djeteta;
- potrebe osiguranja bezbjednosti djeteta;
- potrebe fizičkog, emocionalog, obrazovnog, socijalnog i drugog razvoja djeteta;
- prethodnog iskustva i okolnosti u kojima dijete živi;
- potrebe očuvanja stabilnosti i kontinuiteta odnosa sa roditeljima, porodicom i sredinom iz koje dijete potiče ili u kojoj boravi i uticaja promjene sredine;
- kvaliteta odnosa koje je dijete uspostavilo sa roditeljima, članovima porodice ili drugim licima i neposrednih i dugoročnih posljedica održavanja tih odnosa;
- potrebe očuvanja porodičnih odnosa, a naročito odnosa sa braćom i sestrama;
- uticaja odvajanja od roditelja, drugih članova porodice, a naročito od braće i sestara;
- potrebe očuvanja ličnog i porodičnog identiteta;
- kulturne, nacionalne, etničke, vjerske i jezičke pripadnosti, odnosno porijekla djeteta; i
- drugih okolnosti i stanja koja mogu da utiču na dobrobit djeteta.

Član 6

Prava i dužnosti roditelja i drugih srodnika prema djeci, kao i prava i dužnosti djece prema roditeljima i srođnicima jednaka su, bez obzira da li su djeca rođena u braku ili van braka.

Član 7

Pravo je svakog lica da slobodno odlučuje o rađanju svoje djece, a kao roditelja da stvara mogućnosti i obezbjeđuje uslove za njihov zdrav psiho-fizički razvoj u porodici i društvu.

Država mjerama socijalne, zdravstvene i pravne zaštite, sistemom vaspitanja, obrazovanja i informisanja, politikom zapošljavanja, stambenom i poreskom politikom, kao i razvijanjem svih drugih djelatnosti u korist porodice i njenih članova obezbjeđuje uslove za slobodno i odgovorno roditeljstvo.

Član 8

Usvojenjem između usvojioca i usvojenika uspostavljaju se odnosi koji postoje između roditelja i djece, s ciljem da se djetetu koje se usvaja pruže uslovi života kakve imaju djeca koja žive u porodici.

Član 9

Država starateljstvom pruža zaštitu djeci koja nijesu pod roditeljskim staranjem i punoljetnim licima koja nijesu sposobna ili koja nijesu u mogućnosti da se sama staraju o svojoj ličnosti, pravima i interesima.

Poslove starateljstva vrši organ starateljstva.

Član 9a

Dijete ne smije biti podvrgnuto tjelesnom kažnjavanju ili bilo kom drugom okrutnom, nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.

Zabrana iz stava 1 ovog člana odnosi se na roditelje, staratelje i sva druga lica koja se o djetetu staraju ili dolaze u kontakt sa djetetom.

Lica iz stava 2 ovog člana dužna su da zaštite dijete od postupaka iz stava 1 ovog člana.

Član 10

Obaveza izdržavanja između roditelja i djece i drugih srodnika, kao i bračnih i vanbračnih supružnika, izraz je porodične solidarnosti i u interesu je društva.

Član 11

Imovinski odnosi u porodici zasnivaju se na načelima ravnopravnosti, uzajamnosti i solidarnosti, kao i na zaštiti interesa djece.

Član 12

Zajednica života muškarca i žene koja traje najmanje tri godine (u daljem tekstu: vanbračna zajednica), izjednačena je sa bračnom zajednicom u pogledu prava na međusobno izdržavanje i drugih imovinsko-pravnih odnosa.

Ako je u vanbračnoj zajednici rođeno zajedničko dijete ili je nastavljena sklapanjem braka ta vanbračna zajednica je izjednačena sa bračnom u pogledu prava iz stava 1 ovog člana i prije isteka vremena od tri godine.

Vanbračna zajednica ne proizvodi dejstvo iz stava 1 ovog člana, ako su u vrijeme njenog zasnivanja postojale smetnje za sklapanje punovažnog braka.

Član 13

Punoljetstvo se stiče sa navršenom 18 godinom života.

Potpuna poslovna sposobnost stiče se punoljetstvom ili sklapanjem braka prije punoljetstva uz dozvolu suda.

Član 14

Za pružanje stručne pomoći i zaštite prava i interesa djeteta i ostalih članova porodice, za rješavanje sporova između članova porodice, kao i u svim slučajevima poremećenih porodičnih odnosa nadležan je organ starateljstva, sud i lice ovlašćeno za posredovanje.

Član 14a

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

PORODIČNI ZAKON

ODABRANA SUDSKA PRAKSA

Član 5b

PRAVIČNA RAVNOTEŽA IZMEĐU INTERESA DJETETA I RODITELJA

Pri odlučivanju o vršenju roditeljskih prava mora se uspostaviti pravična ravnoteža između interesa djeteta i roditelja i da se pri tome posebna važnost mora dati najboljem interesu djeteta koji zavisno od njegove prirode može nadjačati interes roditelja.

Sud je prilikom odlučivanja postupio u saglasnosti sa odredbom čl. 62 stav 5 Porodičnog zakona (član 24 Zakona o izmjenama i dopunama PZ-a "Sl. list CG" br. 53/2016 od 11.08.2016. godine), kojim je predviđeno da u slučaju spora u pogledu vršenja roditeljskog prava nad djetetom, sud donosi odluku u skladu sa željom djeteta, osim ako je to suprotno njegovom najboljem interesu.

Odredbom člana 5b Porodičnog zakona ("Sl. list RCG" br. 1/07 i "Sl. list CG" br. 53/16) između ostalog je propisano da je svako dužan da se rukovodi najboljim interesom djeteta u svim aktivnostima koje se direktno ili indirektno tiču interesa djeteta a odredbom čl. 3 st. 1 Konvencije UN o pravima djeteta iz 1989. godine (Zakon o ratifikaciji - "Sl. list SFRJ" - Međunarodni ugovori br. 15/90 i "Sl. list SRJ" - Međunarodni ugovori br. 4/96 i 2/97) da se u svakom slučaju odlučuje prema interesu djeteta, da interes djeteta mora imati prednost.

Evropski sud za ljudska prava takođe je mišljenja da se pri odlučivanju o vršenju roditeljskih prava mora uspostaviti pravična ravnoteža između interesa djeteta i roditelja i da se pri tome posebna važnost mora dati najboljem interesu djeteta koji zavisno od njegove prirode može nadjačati interes roditelja. (S. protiv NJ. br. 30943/96 st. 66, 8. jula 2003. godine).

Obzirom da Konvencija o pravima djeteta vodeći računa o najboljem interesu djeteta propisuje da oba roditelja imaju zajedničku odgovornost za vaspitavanje i razvoj djeteta to je i odredbom čl. 63 Porodičnog zakona Crne Gore predviđeno da je djetetu zagarantovano pravo da održava lične odnose sa roditeljem sa kojim ne živi, a kojem pravu odgovara i pravo i obaveza tog roditelja da sa djetetom održava lične odnose (čl. 79 st. 3).

Na ovaj način implementirana su rješenja koja su sadržana u Konvenciji o pravima djeteta i koja predviđaju da će države potpisnice poštovati pravo djeteta odvojenog od jednog ili oba roditelja da redovno održava lične odnose ili direktno kontaktira sa oba roditelja osim ako se to protivi njegovim interesima, ali i rješenja predviđena u Konvenciji Savjeta Evrope

o kontaktima koji se odnose na djecu koja je usvojena u Strazburu 2003. godine i koja promoviše utvrđivanje opštih principa koji se odnose na odluku o kontaktu, da se utvrde odgovarajuće zaštitne mjere i garancije za obezbjeđenje pravilnog vršenja kontakta i momentalnog vraćanja djeteta po završetku perioda predviđenog za kontakt.

Nasuprot žalbenim navodima pravilno je prvostepeni sud odlučio o načinu kontakta tužene kao roditelja kojem nije povjereno vršenje roditeljskog prava nad malodobnom djecom, imajući za to kao podlogu predloženi model Centra za Socijalni rad u Nikšiću, a kojem parnične stranke nijesu prigovorile na raspravi.

Naime prvostepenom presudom nije utvrđen način i mjesto primopredaje mldb I. i mldb S. ali po nalaženju ovoga suda to ne utiče na zakonitost prvostepene presude, a ovo iz razloga što se radi o dječacima od trinaest i petnaest godina, pa su s obzirom na njihov uzrast sposobni da sami i u dogovoru sa majkom odrede vrijeme i mjesto sastajanja sa majkom u periodu koji je bliže odredio sud prvostepenom presudom.

Presuda Višeg suda u Podgorici, Gž. br. 1787/19 od 22.03.2019. godine

Član 12

DOKAZ O VANBRAČNOJ ZAJEDNICI

Iskaz tužilje da su ugovori o zaposlenju koje je zaključila sa L. kao poslodavcem, samo formalno zaključeni zbog produženja njenog boravka u Crnoj Gori, sudovi s pravom nijesu prihvatili, jer se iz njih nije moglo zaključiti da je tužilja bila u vanbračnoj zajednici sa P. L., odnosno da kod istog nije bila radno angažovana. S tim u vezi, ni izjava P. L. data CB Bar povodom produženja boravka tužilje u Crnoj Gori - da priznaju tužilju kao njegovu vanbračnu suprugu, nije dokaz o njihovoj vanbračnoj zajednici. Naprotiv, imajući u vidu da je izjava data CB Bar radi produženja boravka tužilje u Crnoj Gori, zaključuje da je izjava data upravo u tu svrhu. Takođe, ni to što je tužilja u objavljenoj čitulji samu sebe označila kao ožalošćenu suprugu i primala saučesće povodom L. smrti, ne znači da je ona to zaista i bila.

Pravilnom ocjenom iskaza tuženih u svojstvu parnične stranke kćerki sada pok. P. L., koji su u skladu sa iskazima većeg broja saslušanih svjedoka, posebno B. A., kojoj je L. P. u dva navrata predstavio tužilju kao kućnu pomoćnicu i Đ. - Đ. M. (u tom svojstvu predložila ga je tužilja), koji je izjavio da mu je odnos između tužilje i L. više izgledao poslovno nego emotivno, a korespondirajući sa pisanim dokazima iz kojih proizilazi da je tužilja bila zaposlena kod P. L., utvrđeno je da je tužilja 1995 godine došla u B., kada je angažovana da čuva bolesnu L. majku, babu tuženih, kao i za pomoć u kući, budući su tužilje živjele u Nj.

Tada je, pa do svoje smrti, L. bio u emotivnoj vezi sa S. M., koja je živjela u susjedstvu što je imenovana potvrdila u svom svjedočkom iskazu, kao i svjedoci A. Đ. i T. M.

Tužilja je živjela na donjem spratu kuće u Baru gdje i L. majka a pomagala je i u održavanju kuće na selu, gdje je obrađivala baštu, kupila kestenje i bavila se pijačnom prodajom.

S druge strane, iskaz tužilje da su ugovori o zaposlenju koje je zaključila sa L. kao poslodavcem, samo formalno zaključeni zbog produženja njenog boravka u Crnoj Gori, sudovi s pravom nijesu prihvatili, jer se iz njih nije moglo zaključiti da je tužilja bila u vanbračnoj zajednici sa P. L., odnosno da kod istog nije bila radno angažovana.

S tim u vezi, ni izjava P. L. br 11946/09 od 22.09.2009. godine, data CB Bar povodom produženja boravka tužilje u Crnoj Gori - da priznaju tužilju kao njegovu vanbračnu suprugu, nije dokaz o njihovoj vanbračnoj zajednici.

Naprotiv, imajući u vidu da je izjava data CB Bar radi produženja boravka tužilje u Crnoj Gori, zaključuje da je izjava data upravo u tu svrhu.

Takođe, ni to što je tužilja u objavljenoj čitulji samu sebe označila kao ožalošćenu suprugu i primala saučesće povodom L. smrti, ne znači da je ona to zaista i bila.

Ovo bez obzira što L. kćerke, ovdje tužene, nijesu na to reagovala, a s obzirom na to da su živjele u Njemačkoj i zbog iskazanog poštovanja prema tužilji kao vrijednoj ženi koja je pomagala porodicu, pri čemu većina saslušanih svjedoka nije mogla određeno da se izjasni od kada i u kakvom odnosu je tužilja bila sa sada pok. L..

Na radni angažman tužilje kod P. L. upućuje i aneks ugovora Ov. br. 6584/02 od 21.06.2002 godine, zaključenog između P. L. kao zakupca i Đ. M. kao zakupoprodavac, a u kom je tužilja označena kao radnica za koju će zakupodavac plaćati invalidsko i zdravstveno i penzijsko osiguranje mjesečno ili godišnje počev od 01.05.2002. godine, u kom svojstvu ju je označila i većina svjedoka.

Stoga, i po nalaženju ovog suda, a nasuprot navodima revizije, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da tužilja, na kojoj je bio teret dokazivanja u smislu čl. 217 i čl. 219 ZPP, nije dokazala da je bila vanbračna supruga P. L. i da sporne nepokretnosti predstavljaju zajedničku imovinu stečenu radom u toku trajanja vanbračne zajednice, sa udjelom od 2/5, odnosno da je nasljeđivanjem iza njegove smrti stekla pravo svojine od 1/5 idealnog dijela, što oba tužbena zahtjeva čini neosnovanim.

Naime, saglasno čl. 12 st. 1 Porodičnog zakona ("Sl. list RCG", br. 1/2007 i "Sl. list CG", br. 53/16) na čiju primjenu upućuje odredba čl. 378 istog zakona, zajednica života muškarca i žene, koja traje najmanje tri godine (vanbračna zajednica), izjednačena je sa bračnom zajednicom u pogledu prava na međusobno izdržavanje i drugih imovinsko pravnih odnosa.

Prema odredbi čl. 288 istog zakona zajedničku imovinu sačinjava imovina koju su bračni supružnici stekli radom i po osnovu rada u toku trajanja bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine - st. 1, dok prema stavu 2 u zajedničku imovinu ulaze i prihodi od posebne imovine koji su ostvareni radom bračnih supružnika, kao i imovina stečena korišćenjem prava intelektualne svojine, imovina stečena po osnovu osiguranja, i igrom na sreću, u toku trajanja bračne zajednice.

Tužilja nije dokazala zajednicu života sa P. L., koja bi imala karakter zajednice da bi se mogla izjednačiti sa bračnom zajednicom, a koja podrazumijeva ukupnost emotivnih, intelektualnih, ekonomskih i socijalnih odnosa vanbračnih supružnika, koja bi se po kvalitetu mogla izjednačiti sa bračnom.

Naprotiv, rezultat dokaznog postupka upućuje na zaključak da vanbračna zajednica između tužilje i sada pok. L. nije postojala i da sporne nepokretnosti nijesu stečene u vanbračnoj zajednici, da bi tužilja osnovano mogla zahtijevati 2/5 idealnog dijela po tom osnovu.

Takođe, tužilja nije zakonska nasljednica sada pok. P. L., u smislu čl. 9. st. 2 i 3 u vezi čl. 4 st. 1 Zakona o nasljeđivanju ("Sl. list CG", br. 74/2008), da bi joj pripadalo pravo po osnovu nasleđa na njegovoj zaostavštini.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 842/18 od 24.01.2019. godine

KARAKTER STALNE VANBRAČNE ZAJEDNICE

Ako nije nesumnjivo utvrđeno da su tužilja i sada pok. supružnik prije zaključenja braka živjeli u zajednici, koja je imala karakter stalne vanbračne zajednice sa svim elementima, uključujući i vođenje jednog domaćinstva, a što su elementi koji povlače pravnu posljedicu iz iste, sud će u ponovnom postupku ispitati, ukoliko su zajedno živjeli, koliko je ta zajednica trajala i zašto je sporna nepokretnost upisana samo na pok. supružnika.

Predmet spora je utvrđenje da je tužilja po osnovu sticanja u vanbračnoj zajednici sa pok. G. R. suvlasnik u obimu od 1/2 na nepokretnostima bliže određenim prvim stavom izreke pobijane presude.

Odlučujući o postavljenom tužbenom zahtjevu prvostepeni sud je isti usvojio s pozivom na odredbu čl. 12, čl. 287, čl. 288, čl. 293, čl. 295 i čl. 306 Porodičnog zakona Crne Gore, sa razloga što je po ocjeni tog suda odnos tužilje i pok. R. imao karakter stalne vanbračne zajednice sa svim elementima koji povlače pravnu posljedicu iz iste.

Isto tako, prvostepeni sud nalazi da je tužilja niz godina sa pok. R. išla na ljetovanje u R. i u više navrata vodila R. r., pri čemu su u R. stekli prijatelje, koji su se u svojstvu svjedoka izjasnili da su tužilja i pok. R. funkcionisali kao bračni par.

Međutim, kako bi iz izvedenih dokaza proizilazilo da su sporne nekretnine kupljene na osnovu Ugovora o kupoprodaji I. br. 3252/88 zaključenog između G. R. kao kupca i A. M. kao prodavca, dana 16.09.1988. godine, a brak između tužilje i sada pok. R. zaključen je dana 14.01.1989. godine, to po ocjeni ovog suda, iz dosadašnjeg toka prvostepenog postupka ne može se pouzdano utvrditi da su tužilja i sada pok. R. vodili jedno domaćinstvo, odnosno da su činili jednu ekonomsku zajednicu, bez obzira što je između njih postojala emotivna veza i što su zajedno odlazili na ljetovanje.

Ovo posebno kod činjenice što u prvostepenom postupku, po ocjeni ovog suda, nije nesumnjivo utvrđeno da su tužilja i sada pok. R. prije

zaključenja braka živjeli u vanbračnoj zajednici, jer vanbračne zajednice nema ukoliko ne vode jedno domaćinstvo, a koja činjenica nije utvrđena s obzirom da parnične stranke nijesu saslušavane na navedene okolnosti niti na okolnosti da li su tuženi kod njih dolazili u posjetu prije zaključenja braka.

U nedostatku razloga o prednjim odlučnim činjenicama prvostepena presuda je morala biti ukinuta i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Na novoj glavnoj raspravi prvostepeni sud će otkloniti ukazane nedostatke te saslušanjem i suočenjem tužilje i tuženih na okolnosti gdje su tužilja i sada pok. R. prije zaključenja braka živjeli, i ukoliko su zajedno živjeli koliko je ta zajednica trajala kao i da li su tuženi i ostala rodbina dolazili u posjetu kod njih u tom periodu i zašto je predmetna nepokretnost upisana samo na R..

Ovo posebno kod činjenice što se imovina stečena radom lica u vanbračnoj zajednici koja je trajala duže vremena smatra, prema odredbi čl. 306 Porodičnog zakona, njihovom zajedničkom imovinom.

Rješenje Višeg suda u Podgorici, Gž. br. 6093/17 od 20.04.2018. godine

IMOVINSKI ODNOSI LICA KOJA ŽIVE U VANBRAČNOJ ZAJEDNICI

Imovinski odnosi lica koja žive u vanbračnoj zajednici uživaju pravnu zaštitu samo ako su oni mogli sklopiti brak. Za imovinske odnose lica koja žive u vanbračnoj zajednici mjerodavno je pravo države čiji su oni državljani, a ako nemaju isto državljanstvo, mjerodavno je pravo države u kojoj imaju zajedničko prebivalište.

Prema odredbi člana 39 Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja za imovinske odnose lica koje žive u vanbračnoj zajednici mjerodavno je pravo države čiji su oni državljani, a ako nemaju isto državljanstvo, mjerodavno je pravo države u kojoj imaju zajedničko prebivalište.

Polazeći od citirane zakonske odredbe za imovinske odnose tužilje i protivuženog mjerodavno je pravo Republike Srbije.

Prema odredbi člana 4 stav 1 Porodičnog zakona ("Službeni glasnik RS", br. 18/2005) (član 12 Porodičnog zakona ("Službeni list RCG", br. 1/2007)) vanbračna zajednica je trajnija zajednica života žene i muškarca, između kojih nema bračnih smetnji.

Iz navedenih zakonskih odredbi slijedi da u trenutku zasnivanja va-

nbračne zajednice između vanbračnih partnera ne smiju postojati bračne smetnje.

Ukoliko neka od bračnih smetnji postoji takva zajednica ne proizvodi pravno dejstvo, odnosno nije punovažna.

Stoga, vanbračna zajednica ne proizvodi pravno dejstvo u pogledu prava na izdržavanje i drugim imovinskim odnosima ako su u vrijeme njenog zaključenja postojale bračne smetnje, jer su zakonom prava i dužnosti vanbračnih partnera izjednačena sa pravima i dužnostima supružnika samo ako je vanbračna zajednica bila punovažna.

Budući da je u vrijeme zasnivanja vanbračne zajednice između tužilje i prvotuženog tuženi bio u braku, to se nepokretnosti kojima je prvotuženi raspolagao ne mogu smatrati njihovom zajedničkom imovinom, pa je tužbeni zahtjev pravilno odbijen kao neosnovan.

Nijesu ni od kakvog značaja za drugačije odlučivanje navodi revizije da je zajednica života između prvotuženog i njegove bivše supruge prestala još 1999. godine. Tačno je da imovina koju steknu bračni drugovi nakon prekida zajednice života predstavlja njihovu posebnu imovinu.

Ali, tužilja tvrdi da se radi o zajedničkoj imovini stečenoj u vanbračnoj zajednici sa prvotuženim, pa da je prvotuženi bez njene saglasnosti raspolagao sa tom imovinom.

Imovinski odnosi lica koja žive u vanbračnoj zajednici uživaju pravnu zaštitu samo ako su oni mogli sklopiti brak, što u ovom sporu nije slučaj budući da je prvotuženi već bio u braku.

Takođe nije ni od kakvog značaja to što su tužilja i prvotuženi zaključili ugovor o regulisanju imovinskih odnosa od 01.09.1999. godine, jer se tim ugovorom ne može mijenjati zakonski režim u pogledu toga koja vanbračna zajednica proizvodi pravno dejstvo koji je prinudnog karaktera.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 436/16 od 26.05.2016. godine

ZASNIVANJE VANBRAČNE ZAJEDNICE

Iako navedenom odredbom, a niti nekom drugom odredbom Porodičnog zakona, nije određeno koje pretpostavke mora ispunjavati zajednica muškarca i žene da bi se smatrala vanbračnom zajednicom, ovaj sud nalazi pravilnim zaključak prvostepenog suda da u ovom slučaju, okolnosti da su stranke bile jedno vrijeme u izvjesnim vanbračnim odnosima, da su u jednom kraćem periodu živjeli u istom stanu, a uz utvrđenje da među njima nije postojala i ekonomska zajednica, ne upućuju na zaključak da su stranke živjele u vanbračnoj zajednici koja je dovela do sticanja zajedničke imovine.

Odredbom čl. 12 st. 1 Porodičnog zakona Crne Gore propisano je da zajednica života muškarca i žene koja traje duže (vanbračna zajednica) izjednačena je sa bračnom zajednicom u pogledu prava na međusobno izdržavanje i drugih imovinsko - pravnih odnosa, dok je stavom 2. propisano da vanbračna zajednica ne proizvodi pravno dejstvo iz st. 1 ovog člana ako su u vrijeme njenog zasnivanja postojale smetnje za sklapanje punovažnog braka.

Odredba čl. 306 st. 1 citiranog Zakona propisuje da imovina stečena radom lica u vanbračnoj zajednici koja je trajala duže vremena smatra se njihovom zajedničkom imovinom.

Iako navedenom odredbom, a niti nekom drugom odredbom Porodičnog zakona, nije određeno koje pretpostavke mora ispunjavati zajednica muškarca i žene da bi se smatrala vanbračnom zajednicom, ovaj sud nalazi pravilnim zaključak prvostepenog suda da u ovom slučaju, okolnosti da su stranke bile jedno vrijeme u izvjesnim vanbračnim odnosima, da su u jednom kraćem periodu živjeli u istom stanu, a uz utvrđenje da među njima nije postojala i ekonomska zajednica, ne upućuju na zaključak da su stranke živjele u vanbračnoj zajednici koje je dovela do sticanja zajedničke imovine.

Imajući u vidu citirane zakonske odredbe, te utvrđeno činjenično stanje neosnovano se žalbom ukazuje da prvostepeni sud nije pravilno cijenio sadržinu iskaza saslušanih svjedoka, kao i iskaza samih parničnih stranaka i utvrdio dužinu trajanja vanbračne zajednice.

Pravilno nalazi prvostepeni sud da je vanbračna zajednica između parničnih stranaka trajala oko pet mjeseci, tj. započeta je u aprilu 2012. godine a trajala do 30. avgusta iste godine.

Period koji tužiteljica ističe kao zajednicu života, od početka njihovog poznanstva, odnosno 26. ili 27. decembar 2011. godine se ne može smatrati zajednicom, jer je u tom periodu tuženi prvog reda nesporno bio u braku, a što predstavlja smetnju za zasnivanje vanbračne zajednice, u smislu citiranih zakonskih odredbi.

Dakle, tužilja tokom prvostepenog postupka nije dokazala da je tokom trajanja vanbračne zajednice stekla zajedničku imovinu u smislu odredbe čl. 288 Porodičnog zakona Crne Gore.

Na drugačiji zaključak ovog suda ne upućuju ni žalbeni navodi kojima se ukazuje da je za to vrijeme pokušavala vantjelesnu oplodnju radi stvaranja porodice sa prvotuženim.

Ovo iz razloga što su predmet spora u ovoj pravnoj stvari imovinsko pravni odnosi na koje se shodno primjenjuje odredba čl. 306 st. 2 Porodičnog zakona Crne Gore.

Presuda Višeg suda u Podgorici, Gž. br. 766/15 od 02.10.2015. godine

Član 16

NEOSNOVANOST TUŽBENOG ZAHTJEVA ZA UTVRĐIVANJE POSTOJANJA BRAKA

Da bi brak bio punovažan moraju biti ispunjeni uslovi propisani odredbama čl. 16 - 25 Porodičnog zakona koje će prilikom zaključenja braka cijeniti nadležni organ, a takođe mora biti ispoštovan postupak propisan odredbama 25 - 38 Porodičnog zakona.

Predmetnom tužbom tužilja traži da se utvrdi da je dana 28.12.1987. godine sa pok. M. Đ. zaključila brak i da je na dan M. smrti 16.09.2013. godine bila njegova bračna supruga, što bi nadležni organ Opštine Bijelo Polje bio dužan da uknjiži u knjigu vjenčanih.

Odredbom čl. 16-25 Porodičnog zakona Crne Gore ("Sl. list CG", br. 1/2007), propisani su uslovi za punovažnost braka, dok je odredbama čl. 25-38 istog zakona propisan postupak sklapanja braka.

Da bi brak bio punovažan moraju biti ispunjeni uslovi propisani naprijed navedenim odredbama koje će prilikom zaključenja braka cijeniti nadležni organ, a takođe mora biti ispoštovan postupak propisan Porodičnim zakonom, nakon čega matičar određuje datum i čas sklapanja braka i sklopljeni brak upisuje u matičnu knjigu vjenčanih u koju se potpisuju bračni drugovi, odbornik skupštine opštine, svjedoci i matičar.

Imajući u vidu naprijed citirane zakonske odredbe, te činjenicu da tužilja sa pok. Đ. M. nikada nije pred nadležnim organom zaključila brak, već je sa njim samo živjela u vanbračnoj zajednici, pravilno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo i postavljeni tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 1342/15 od 16.12.2015. godine